

Asia: VN/12575/2023

Lausuntopyyntö uudistettavasta lainvalmistelun kuulemisoppaasta

VASTAAJATIEDOT

1. Organisaatio

järjestö, yhdistys tai muu kolmannen sektorin organisaatio tai muu toimija

TYÖRYHMÄN ARVIOMUISTIO

2. Vaihtoehto 1 ohjeistetulle lausuntoajalle: Säilytetään nykyinen lausuntoajan pääsääntö (vähintään 6 viikkoa, laajoissa hankkeissa vähintään 8 viikkoa ja yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) ja avataan ohjeessa aiempaa konkreettisemmin pääsäännöstä poikkeamisen edellytykset.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Esitystä olisi hyvä muuttaa siten, että lisätään huomio siitä, että lausuntojen pyyntöä tulisi yleisellä lomakaudella välttää ja jos välttämätöntä, niin sitten aihetta pidentää lausuntoaika.

3. Ohjeistetut poikkeamisperusteet: Pitäisikö pääsääntöisestä lausuntoajasta voida tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella poiketa seuraavilla perusteilla? Valitse kaikki seikat, joiden perusteella lyhyemmän lausuntokierroksen pitäisi olla mahdollinen.

-

Perustelut

Emme valinneet mitään poikkeamisperustetta, sillä lähtökohtana tulisi olla, että sellaisia poikkeamisia ei tehdä, jotka lyhentävät lausuntoaika. Sen sijaan tilanteissa, joissa samaan aikaan on menossa monia samaan toimialaan liittyviä lausuntopyyntöjä, tulisi lausuntoaika pidentää.

4. Vaihtoehto 2 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 5 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 7 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta sekä vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste).

Vastustan

Perustelut

-

5. Vaihtoehto 3 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 4 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 6 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta, vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste, kuulemiset varhaisemmassa vaiheessa valmistelua sekä lausuntokierroksen aikana järjestettävä keskustelutilaisuus).

Vastustan

Perustelut

-

6. Arviomuistiossa käsitellään keinoja kuulemisen kehittämiseksi erityisesti valtioneuvoston sähköisiin työkaluihin liittyen. Pitäisikö seuraavia toimenpiteitä merkittävänä lainvalmistelun kuulemisen kehittämisessä? Valitse kaikki toimenpiteet, joita pitäisit merkittävänä.

Kaikki säädösehdotuksista järjestettävät lausuntomenettelyt järjestettäisiin Lausuntopalvelussa.

Perustelut

Kannatamme kaikkia toimenpiteitä, mutta yllä ei ollut mahdollista klikata kuin yhtä vaihtoehtoa. Näemme, että kaikkien lausuntamenettelyjen olisi läpinäkyvyyden takia erittäin tärkeää järjestää Lausuntopalvelussa. Se mahdollistaa kaikille osapuolille mahdollisuuden tutustua siihen, ketkä ovat lausuneet ja mitä he ovat lausuneet sekä myös mahdollisuuden pitkäjänteiseen seurantaan siitä, miten eri julkiset instituutiot ovat sidosryhmiä on kuulleet.

7. Muu palaute työryhmän arviomuistioista.

-

KUULEMISOPAS – JOHDANTO

8. Kommentit kuulemisoppaan johdannosta.

-

ESIVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

9. Periaate – Mahdollisen esivalmistelun aloittaminen julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

10. Periaate – Mahdollisessa esivalmistelussa kuullaan keskeisiä sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä, jos hankkeella voi olla merkittäviä vaikutuksia eikä kyse ole sellaisen EU-säädöksen täytäntöönpanosta, jossa on vähän kansallista liikkumavaraa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

11. Periaate – Jos esivalmistelusta laaditaan arviomuistio tai muu loppuraportti, siitä järjestetään kirjallinen kuuleminen Lausuntopalvelussa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

12. Periaate – Esivalmistelun mahdollista loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan yhteenveto Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

13. Muut kommentit kuulemista esivalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

PERUSVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

14. Periaate – Säädösvalmisteluhankkeen toimeksiannosta päätettäessä suunnitellaan, miten sidosryhmiä osallistetaan valmistelun aikana. Keskeisiä näkökulmia suunnittelussa ovat hankkeen sidosryhmien ja kuulemistarpeiden tunnistaminen sekä kuulemisten aikataulut ja menetelmät.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

15. Periaate – Perusvalmistelun aikana kuullaan riittävän laajasti sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

16. Periaate – Perusvalmistelussa suunnitellaan säädösehdotusta koskeva lausuntomenettely.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

17. Muut kommentit kuulemista perusvalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

LAUSUNTOMENETTELY – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

18. Periaate - Lausuntomenettely järjestetään Lausuntopalvelussa ja julkaistaan myös Hankeikkunassa. Lausuntomenettely voidaan järjestää muulla tavalla vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen perustelumuihistiossa.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Tässä periaatteessa tulisi olla vahvana lähtökohtana se, että lausuntomenettely järjestetään aina lausuntopalvelun kautta ja että lausuntomenttely voidaan järjestää muulla tavalla vain hyvin poikkeuksellisista syistä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen perustelumuihistio. Lisäksi olisi tärkeää lisätä, että tämä periaate tulee koskea yhdenmukaisesti kaikkia lausunnonantajia. Nykyisin lausuntoja saatetaan pyytää etenkin Lausuntopalvelun kautta, mutta kuitenkin ottaa vastaan myös sähköpostitse. Tällöin kaikki annetut lausunnot eivät ole kaikkien lausujien saatavilla.

19. Periaate - Säädösehdotuksista pyydettävien kirjallisten lausuntojen antamiseen varataan aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaikaa on aihetta pidentää, jos se muuten ajoittuisi yleiseen lomakauteen. Lausuntoaika voi olla lyhyempi vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelumuihistiossa. (Perustelluista syistä ks. opasluonnoksen luku 4.4.)

Kannatan muutettuna

Perustelut

Lähtökohtaisesti lausuntoja ei tulisi pyytää yleisen lomakauden aikana. Jos on pakottava tarve järjestää loma-ajalla, lausuntoaikaa on pidennettävä.

20. Periaate – Lausuntomenettelyssä saaduista lausunnoista laaditaan yhteenveto, joka julkaistaan Hankeikkunassa. Lausuntoyhteenvedon laatimisesta tai julkaisemisesta voi poiketa vain perustellusta syystä, joka mainitaan hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Poikkeaminen tästä vain poikkeuksellisesta syystä.

21. Muut kommentit lausuntomenettelyä koskevasta ohjeistuksesta.

-

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

22. Kommentit kuulemispalautteen hyödyntämistä jatkovalmistelussa ja valtioneuvoston päätöksenteossa koskevasta ohjeistuksesta.

Kannatamme vahvasti etenkin tätä suositusta:

Suositus - Jos lausunnonantaja esittää lausuntomenettelyn jälkeen esityksen sisältöön merkittävästi vaikuttavia uusia kommentteja, niistä viestitään muille sidosryhmille.

EDUSKUNNAN ASiantuntijakuulemiset – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

23. Periaate - Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa annettavassa esittelevän ministeriön vastineessa arvioidaan valiokunnan saama olennainen asiantuntijapalaute. Vastineessa vastataan myös valiokunnan mahdollisesti esittämiin kysymyksiin ja tarkentamistarpeisiin. Vastineessa mahdollisesti esitettävistä muutoksista hallituksen esityksen säännösehdotuksiin keskustellaan tarvittaessa valiokuntaneuvoksen kanssa.

-

Perustelut

Kannatetaan etenkin:

Suositus – Vastineluonnos annetaan tiedoksi ja kommentoitavaksi muille eduskunnan kuulemille asiantuntijoille, jos valiokunta siihen suostuu ja se on aikataulullisesti mahdollista.

24. Muut kommentit esittelevän ministeriön toimintaa eduskunnan valiokunnan asiantuntijakuulemisessa koskevasta ohjeistuksesta.

Huomiot seuraaviin kohtaan:

"Ne asiantuntijat, joilta on pyydetty vain kirjallinen lausunto, eivät lähtökohtaisesti saa tietoa muiden asiantuntijoiden kannoista ennen kuin kirjalliset lausunnot on julkaistu valiokunnan mietinnön tai lausunnon hyväksymisen jälkeen."

Avoimuuden ja yhdenvertaisuuden vuoksi olisi hyvä, että myös kirjallisen lausunnon antaneet saavat tiedon muiden asiantuntijoiden kannoista ennen julkaisemista.

Muutosehdotus seuraavaan suositukseen:

"Suositus - Vastineluonnos annetaan tiedoksi ja kommentoitavaksi muille eduskunnan kuulemille asiantuntijoille, jos siihen ei merkittävää estettä"

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI –YLEINEN PALAUTE

25. Kommentit kuulemista seurannassa ja jälkiarvioinnissa koskevasta ohjeistuksesta.

Osiassa esitetään hyviä suosituksia. Muutosehdotuksia esitämme näihin suosituksiin:

- Suositus – Sidosryhmille tulee viestiä ministeriössä suunnitteilla olevasta seurannasta ja jälkiarvioinneista.
- Suositus – Jo lainsäädäntöhankkeen perusvalmistelun aikana kannattaa kuulla sidosryhmiä seurannan ja mahdollisen jälkiarvioinnin tarpeesta ja toteutuksesta.

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – YLEINEN PALAUTE

26. Kommentit kuulemista EU-ennakkovaikuttamisessa, EU-säädösten ja valtiosopimusten valmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

On tärkeää, että tieto välittyy relevanteille lausujille ajallaan, siksi seuraava huomio on tärkeä:

- Tieto komission kuulemisesta tavoittaa nopeammin ja laajemmin kansalliset sidosryhmät, jos kuulemisesta viestitään myös muulla tavalla, kuten sähköpostilla, ministeriön verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa tai Hankeikkunassa.

Tarkennusehdotus seuraavaan: Jo ennen sopimusneuvotteluja ja niiden aikana on suositeltavaa pyytää sidosryhmien arvioita esimerkiksi Suomen kannalta toivottavista sopimusmääräyksistä tai sopimuksen voimaansaattamisen kansallisista vaikutuksista.

ESIVALMISTELU – SUOSITUKSET

27. Suositus – Esivalmistelun aikana on usein tarkoituksenmukaista järjestää myös suullisia kuulemisia esimerkiksi tietopohjan, nykytilan ja ratkaisuvaihtoehtojen kartoittamiseksi.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

28. Suositus – Kirjallisen esivalmistelukuulemisen kysymykset rakenteistetaan niin, että selvityksen kohteena oleva asiakokonaisuus ja osa-alueiden keskinäiset yhteydet on helppo hahmottaa. Myös vapaan palautteen antaminen on yleensä mahdollista. Lisäksi kysymysten muotoiluissa otetaan huomioon palautteen koostamiseen liittyvät tarpeet.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

29. Suositus – Esivalmisteluvaiheessa ainakin arviomuistiota tai muuta loppuraporttia koskeva kuuleminen on hyvä järjestää suomeksi ja ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle. Usein riittävää on, että tiivistelmä arviomuiston sisällöstä on saatavana ruotsiksi.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Muutosehdotus:

"on hyvä järjestää" tulisi korvata "tulee järjestää", jota suositus jättää vähemmän tulkinnanvaraa. Lisäksi madaltaisimme kynnystä järjestää kuuleminen ruotsiksi muuttamalla tämän kohdan "erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle" muotoon: "suuri merkitys Ahvenanmaalle tai maan ruotsinkieliselle väestölle". Myös tämän kohdan alku on hyvin tulkinnanvarainen: "Usein riittävää on, että tiivistelmä...".

30. Suositus – Loppuraporttia koskevan kuulemispalautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa etappina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

31. Suositus – Loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan Hankeikkunassa kirjallinen arvio.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

PERUSVALMISTELU – SUOSITUKSET

32. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen hankesuunnitelman mukaiset kuulemiset aikataulutetaan lainvalmistelun prosessioppaan mukaisten työvaiheiden mukaan.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

33. Suositus – Perusvalmistelun aikaisten kuulemisten aikataulut julkaistaan etukäteen Hankeikkunassa etappeina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

34. Suositus – Kuulemissuunnitelman sisällön ja aikataulun ajantasaisuus tarkistetaan tarvittaessa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

35. Suositus – Valmistelun aikana kuullaan suoraan myös niitä ihmisiä sekä yhteisöjä ja niissä toimivia, joita asia ja ratkaisuvaihtoehdot koskevat.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Tähän suositukseen olisi tärkeää lisätä tämä oppaassa mainittu asia: "On myös arvioitava, voiko merkittävien vaikutusten kohteena olla tahoja, joilla ei ole edunvalvontaa" kohta "on myös arvioitava" - sekä muuttaa sen alku muotoon "tulee arvioida".

36. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen lausuntopyynnöt, kyselyt ja muut kirjalliset kuulemiset tehdään osittain rakenteisina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

37. Suositus – Perusvalmistelun aikaisissa kuulemisissa esimerkiksi nykytilan ja sen muutostarpeiden, tietopohjan sekä ratkaisuvaihtoehtojen kartoituksesta on monesti tarkoituksenmukaista hyödyntää myös suullisia, keskustelevia kuulemistapoja.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

38. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen aikaiset kuulemiset järjestetään myös ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Sama muutosehdotus kuin aikaisemmassa kohdassa: "erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle" -> "jos asialla on suuri merkitys Ahvenanmaalle tai maan ruotsinkieliselle väestölle".

39. Suositus – Perusvalmistelun aikainen sidosryhmien kuulemispalaute kootaan yhteenvetoon, joka julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

40. Suositus – Perusvalmistelussa arvioidaan, miten kuulemista voidaan hyödyntää säädöksen seurannassa sen voimaantulon jälkeen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

LAUSUNTOMENETTELY – SUOSITUKSET

41. Suositus - Lausuntopyyntö ja lausuntomenettelyn toteutus suunnitellaan perusvalmistelun tekevän työryhmän kanssa. Jos esitys on tehty virkатыönä, ainakin keskeiset sidosryhmät osallistetaan lausuntopyynnön valmisteluun, mukaan lukien lausuntomenettelyn jakelulistan määrittelyyn.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

42. Suositus - Lausuntopyyntö toteutetaan rakenteisena niin, että myös vapaa kommentointi on mahdollista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

43. Suositus – Lausuntomenettelyn ajankohta ja aihe julkaistaan ja ilmoitetaan lausuntopyynnön saajille etukäteen ainakin silloin, kun lausuntoaika on pääsääntöä lyhyempi.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Suosituksen olisi tärkeää esittää, että lausuntomenettelyn ajankohta ja aihe julkaistaan ja ilmoitetaan lausuntopyynnön saajille aina etukäteen.

44. Suositus - Lausuntojen antamiseen varataan niin pitkä aika, että myös muilla kuin sidosryhmien edunvalvojilla ja viranomaisilla on todellinen mahdollisuus osallistua lausuntomenettelyyn.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

45. Suositus - Ruohonjuuritason toimijoita tai muuten laajempaa yleisöä tavoittelevan lausuntomenettelyn viestintä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä hankkeen sidosryhmien kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

46. Suositus - Keskustelutilaisuudet, haastattelut sekä verkkokeskustelut ja -kyselyt voivat olla hyviä täydentäviä keinoja ruohonjuuritason palautteen saamiseksi lakiehdotuksesta.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

47. Suositus - Lausuntoyhteenvedon alussa on tiivistelmä lausuntomenettelyn toteutuksesta ja ehdotuksen asioita tai asiakokonaisuuksia koskevan palautteen päälinjoista. Tämän jälkeen on yhteenveto yksityiskohtaisesta palautteesta asiakohdittain. Saman suuntaisella kannalla olevien perustelut ryhmitellään asiakohdittain.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

48. Suositus - Lausuntopalvelussa olevan rakenteisen palauteaineiston voi tallentaa Excel-tiedostoksi, jolloin rakenteisia ominaisuuksia voi hyödyntää lausuntoyhteenvedon koostamisessa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

49. Suositus - Lausunto- ja muusta kuulemispalautteesta laaditaan arvio, jossa esitettyjä näkemyksiä arvioidaan. Arvio jäsennetään samoin kuin lausuntoyhteenvedo, eli lausunnon antajien merkittävät perustelut arvioidaan kunkin perustelukohdan jälkeen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

50. Suositus - Arvio kuulemispalautteesta julkaistaan jatkovalmistelupäätöksen yhteydessä Hankeikkunassa etappina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – SUOSITUKSET

51. Suositus - Jos lausunnonantaja esittää lausuntomenettelyn jälkeen esityksen sisältöön merkittävästi vaikuttavia uusia kommentteja, niistä viestitään muille sidosryhmille.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

EDUSKUNNAN ASiantuntijakuulemiset – SUOSITUKSET

52. Suositus - Suullisen esittelyn tueksi tehdään yleensä tiivis PowerPoint-esitys.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

53. Suositus – Vastineessa asiantuntijapalaute, arviot ja esittelevän ministeriön kannat esitetään asiakokonaisuuksittain.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

54. Suositus – Vastineluonnos annetaan tiedoksi ja kommentoitavaksi muille eduskunnan kuulemille asiantuntijoille, jos valiokunta siihen suostuu ja se on aikataulullisesti mahdollista.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Muutosehdotus:

"Suositus - Vastineluonnos annetaan tiedoksi ja kommentoitavaksi muille eduskunnan kuulemille asiantuntijoille, jos siihen ei ole merkittävää estettä"

55. Suositus – Vastineasiakirja otsikoidaan esimerkiksi: ”HE xx/xxxx vp – X-ministeriön vastine Y-valiokunnalle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI – SUOSITUKSET

56. Suositus – Seurannan painopisteiden ja jälkiarvioitavan sääntelyn valinnassa hyödynnetään kuulemisia ja muuta sidosryhmäyhteistyötä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

57. Suositus – Sidosryhmille kannattaa viestiä ministeriössä suunnitteilla olevasta seurannasta ja jälkiarvioinneista.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Muutosesitys: "sidosryhmille kannattaa viestiä" -> "sidosryhmille tulee viestiä..."

58. Suositus - Seuranta varten tehtävän sidosryhmäkuulemisen palautteen laatua usein parantaa kuulemisen ajoittaminen kuultaville sopivaan ajankohtaan.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

59. Suositus – Erityisesti ennen vaalikauden vaihtumista on tarpeen seurata toimialan sääntelyn mahdollisia merkittäviä muutostarpeita ja käydä niistä keskusteluja sidosryhmien kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

60. Suositus – Jo lainsäädäntöhankkeen perusvalmistelun aikana on hyödyllistä kuulla sidosryhmiä seurannan ja mahdollisen jälkiarvioinnin tarpeesta ja toteutuksesta.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Muutosesitys: "On hyödyllistä kuulla" -> "tulee kuulla".

61. Suositus – Seurannan ja jälkiarvioinnin tiedonkeruussa hyödynnetään kuulemista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

62. Suositus – Seurannan tai jälkiarvioinnin osana järjestetyn kuulemisen, kuten keskustelutilaisuuden tai kyselyn, palautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa esimerkiksi muistiona.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

63. Suositus – Myös jatkuvaluonteisen seurantatiedon riittävä dokumentointi viimeistään seuraavan säädösvalmisteluhankkeen aikana on tärkeätä, jotta sidosryhmät voivat arvioida tiedon oikeellisuutta, vaikutuksia ja merkittävyyttä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

64. Suositus – Mahdollisen jälkiarvioinnin loppuraportti julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – SUOSITUKSET

65. Suositus – Neuvoston kokouksen asialista jaetaan etukäteen tiedoksi valmistelujaoston laajalle kokoonpanolle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

MUU PALAUTE SUOSITUKSISTA

66. Muut kommentit suosituksista: esimerkiksi ehdotukset kokonaan uusiksi suosituksiksi

Ohjeistuksessa on kaiken kaikkiaan kattavasti hyviä suosituksia.

LIITTEET

67. Kommentit kyselyn laatiminen -liitteestä

Tärkeää, että seuraava on huomioitu: Haavoittuvien kohderyhmien kuulemiseksi suunnitellun kyselyn testaaminen kohderyhmien olosuhteita tuntevien kanssa on erityisen tärkeää.

68. Kommentit kuulemisen kielet -liitteestä

Huomio seuraavaan kohtaan:

Valmisteleva ministeriö päättää saamen kielisistä julkaisuista.

Yhdenvertaisuuden vuoksi oltava selkeät yhteiset toimintatavat saamen kielen käyttöön liittyen, eikä sen tule olla vain yksittäisen ministeriön päätäntävällässä.

"Suositus – Julkaisussa, kuulemisessa ja hankeviestinnässä voi olla tarpeen käyttää myös muita kieliä. Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun asia koskee pääosin tai sillä on erityisen suuri merkitys suomen, ruotsin ja saamen kieltä taitamattomien Suomessa asuvien tai oleskelevien kannalta. Tällöin englannin tai jonkun muun kielen käyttäminen kuulemisessa voi olla erityisen hyödyllistä tiedonhankinnan kannalta ja tarpeen esimerkiksi Suomen ihmisoikeusvelvoitteiden noudattamiseksi."

Muutosesitys: "voi olla erityisen hyödyllistä" -> "on välttämätöntä".

Muokausehdotus:

"Suositus - Jos kuuleminen järjestetään suullisesti ja asia koskee viittomakielistä väestöä, on syytä varmistaa, että tiedonsaanti ja kuuleminen mahdollistetaan myös heidän kielillään, suomalaisella ja suomenruotsalaisella viittomakielellä."

Tässä kohdassa "on syytä varmistaa" tulee korvata sanoilla "on varmistettava". Tähän liittyen herää myös kysymys, onhan esteettömyyteen liittyvät kysymykset kysyty kuulemisiin ilmoittautumisen yhteydessä. Tämä on tärkeää yhdenvertaisen osallistumisen mahdollistamiseksi.

69. Kommentit asiakirjajulkisuus, tiedonhallinta, avoimuusrekisteri ja tietosuoja kuulemisessa –liitteestä

-

70. Kommentit lakisäätteiset kuulemisvelvoitteet -liitteestä

-

Muu palaute kuulemisoppaasta

71. Muut kommentit kuulemisoppaan luonnoksesta

Kaiken kaikkiaan hyvä ja kattava opas, mutta joiltakin osin siinä on tarvetta selkeyttämiselle, tarkentamiselle ja kuulemismahdollisuuksien vahvistamiselle/laajentamiselle, kuten olemme kommenteissamme esittäneet. Kattavatkaan oppaat eivät kuitenkaan mahdollista aitoa kuulemistä,

jos niiden ohjeita ei käytännössä noudateta, ja tällaisesta käytännöstä on Fingon oman ja muilta järjestöiltä kuultujen kokemusten mukaan ollut enenevässä määrin kyse nykyisen hallituksen aikana. Sidosryhmien osallistamista käsiteltiin myös osana vuoden 2024 aikana toteutettua OECD DACin vertaisarviointia Suomen kehitysyhteistyöstä. Fingo osallistui arviointitiimiin tarkkailijana ja työsti arviointia varten aineistoa. Yksi niistä on tämä julkaisu (julkaistu 8/2024), johon on kirjattuna järjestöjen kokemuksia osallistamisestaan ja jossa on vertailtu tiettyjen selontekojen osalta sidosryhmien osallistamista Sipilän, Rinteen/Marinin ja Orpon hallituskausilla:
<https://fingo.fi/julkaisut/stakeholders-opportunities-to-comment-on-policy-and-legislative-proposals-in-finland-2015-2024/>

Hakkarainen Outi
Suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo ry